

**Житомирський державний університет імені І. Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра теорії та історії світової літератури**

ПОЛІЛОГ

№ 2

**Науково-публіцистичний
студентсько-викладацький збірник**

Засновано у 2013 р.

**Житомир
2014**

УДК 82–92 : 82.09

Головний редактор

Володимир Єршов, доктор філологічних наук

Відповідальний секретар

Ольга Коржовська, кандидат філологічних наук

Редакційна колегія:

Галина Бондаренко, кандидат філологічних наук

Галина Соболевська, кандидат філологічних наук

Наталія Астрахан, кандидат філологічних наук

Тетяна Недашківська, кандидат філологічних наук

Олена Юрчук, кандидат філологічних наук

Вікторія Білявська, асистент

Юліана Кацемба, асистент

Верстка, технічне редагування

Жанна Ганько

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії світової літератури
(протокол № 9 від 15 травня 2014 р.)

Державна реєстраційна служба України. Свідцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія ЖТ № 184/561-Р від 04.04.2013 р.

ISSN 2311-1844

Адреса редколегії:

Житомирський державний університет імені Івана Франка.
10008. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, корп. 4, ауд 503.
e-mail кафедри: zar.liter@gmail.com

© «Полілог», 2014.

ISSN 2311-1844

З М І С Т

ЕЙДОС ЛІТЕРАТУРНОГО ТЕКСТУ

Вікторія БІЛЯВСЬКА

ОБРАЗ РУІН В «МЕМУАРАХ ІЗ
ЖИТТЯ» ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ 5

Юліана КАЦЕМБА

МОТИВ ПОГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА
АВТОХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕРОЇВ У
«ЧОРНІЙ РАДІ» П. КУЛІША ТА
«СПОГАДАХ...» Г. ЖЕВУСЬКОГО 9

Ольга КОРЖОВСЬКА

КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСТВА У
ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТКАХ
КИЇВСЬКОЇ РУСІ 13

Анастасія ЦЕРКОВНА

ДИХОТОМІЯ МІСТА ТА СЕЛА У
ЗОБРАЖЕННІ УКРАЇНСЬКИХ
ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ У
«ЩОДЕННИКУ» Д. Т. ДЖЕЙМСА 17

Олена ЮРЧУК

УКРАЇНСЬКЕ ЯК ЕКЗОТИЧНЕ 21

Анна ВЕСЕЛЬСКАЯ

ОДИНОЧЕСТВО КАК ОДИН ИЗ
ВЕДУЩИХ МОТИВОВ ЛИРИКИ
М. Ю. ЛЕРМОНТОВА 25

Марина ВОДОТИЕЦ

ПОЛИСЕМАНТИЧНОСТЬ
СИМВОЛИКИ НАЗВАНИЯ РОМАНА
СТЕНДАЛЯ «КРАСНОЕ И ЧЕРНОЕ» 29

Олена ГОРЯЧКО

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ
«ЩОДЕННИКА В 3-Х ТОМАХ»
ВІТОЛЬДА ГОМБРОВИЧА 32

Светлана ГРИЦИК

ОСОБЕННОСТИ КОНФЛИКТА В
«МАЛЕНЬКИХ ТРАГЕДИЯХ»
А. С. ПУШКИНА 36

Марія ДЕРКАЧ

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА
УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ
ТРАГЕДІЇ «ГАМЛЕТ» В. ШЕКСПІРА 40

Ганна КАРТАШОВА

ПОВІСТЬ ХЕМІНГВЕЯ «СТАРИЙ І
МОРЕ» ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ ТВІР 43

Аліна КОНСЕВИЧ

АВТОРСЬКІ ІНТЕНЦІЇ У
«СЛОВІ ПРО ЗАКОН І БЛАГОДАТЬ»
ІЛАРІОНА КИЇВСЬКОГО 46

Нина КУЛЕША

ЭПИЧЕСКАЯ ПРИРОДА КОНФЛИКТА В
ДРАМЕ А.Н. ОСТРОВСКОГО «ГРОЗА» . 49

Владислав МЕЛЬНИЙЧУК

РОЛЬ ХРИСТИАНСТВА
У ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ
МИХАЙЛА БУЛГАКОВА 52

Руслана МІНЕНКО

ПСИХОБІОГРАФІЧНИЙ РОМАН
«ТРОЯНДА РИТУАЛЬНОГО БОЛЮ»
С. ПРОЦЮКА: ІСТОРІЯ МАЛЕНЬКОГО
БІЛОГО ХЛОПЧИКА 55

Оксана НАУМЕНКО

ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ РОМАНОВ
«АННА КАРЕНИНА» И «ГОСПОЖА
БОВАРИ»; ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ
ПИСАТЕЛЕЙ 59

Анастасія ПЕЦЬК

«ДАМА С СОБАЧКОЙ»: ЧЕХОВСКИЕ
ДОН ЖУАНЫ 63

Ірена РОМАНУХА

ГЁТЕ И МАСОНСТВО 66

Александра САНДАЛЮК

АЛЕКСАНДР БЛОК, КАК ПАТТЕРН И
ИДЕАЛ В ТВОРЧЕСТВЕ ИГОРЯ
ЖИВАГИНА 70

Алина СЕМЕНЮК

ТЕМА ЛЮБВИ И ТВОРЧЕСТВА В
РОМАНЕ М. А. БУЛГАКОВА
«МАСТЕР И МАРГАРИТА» 74

МОВОЗНАВЧІ

ОБРІЇ

Дар'я Мельничук

РЕЧЕВОЕ МАНИПУЛИВАНІЕ:
УПАКОВОЧНЫЙ ДИСКУРС 77

Татьяна НИКИШОВА

СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ОЦЕНКИ
В РУССКОЯЗЫЧНОЙ ПРОЗЕ
Т. Г. ШЕВЧЕНКО 81

Світлана САМІЙЛИК

ЗІСТАВЛЕННЯ АСОЦІАТИВНИХ
ПОЛІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА
АНГЛІЙСЬКИХ ЛЕКСЕМ НА
ПОЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПОНЯТЬ ... 85

Анна ТАРАСЮК

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ
ПАРАЛЛЕЛИ НАЗВАНИЙ РАСТЕНИЙ
В РУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ
ЯЗЫКАХ 89

Наталія ЯКИМЕЦ

СЛОЖНОСТЬ И
НЕОДНОЗНАЧНОСТЬ ЯВЛЕНИЯ
«КОННОТАЦИЯ» 93

СОБОР МУЗ:

ПОЕТИЧНА СТОРІНКА

<i>Олександр ВИШНІВСЬКИЙ</i>	97
<i>Ірина БАБАЯН</i>	98
<i>Ольга ГАВРИЛОВА</i>	99
<i>Юліана КАЦЕМБА</i>	100
<i>Олена КОВАЛЬЧУК</i>	102
<i>Дар'янна КРУТОГОЛОВА</i>	103
<i>Ірина КУХАРЕЦЬ</i>	104
<i>Ілона ЛОГУНОВА</i>	105
<i>Лілія МАСАН</i>	106
<i>Ксенія МУЗИЧЕНКО</i>	107
<i>Альона НОВАКІВСЬКА</i>	108
<i>Кристіна ПОЛІЩУК</i>	109
<i>Оксана ПОЙДА</i>	110
<i>Яна РИБАНЮК</i>	111
<i>Лариса САВЧУК</i>	112

<i>Наталія СЕМЕНЧУК</i>	113
<i>Віра СМОЛЯР</i>	114
<i>Яна СТАВСЬКА</i>	115
<i>Марина СУПРУНЕНКО</i>	116
<i>Тетяна ТИЩУК</i>	117
<i>Володимир ЦЬОПИЧ</i>	118
<i>Тарас ЧУМАК</i>	119
<i>Марія ШОМКО</i>	120
<i>Надія ШАНЮК</i>	121
<i>Леся ЯНЧЕВСЬКА</i>	122

VPowerH

Володимир ШИНКАРУК

МИКОЛА КАВЕЦЬКИЙ:
«Я прийшов із світанків» 123

Микола КАВЕЦЬКИЙ

Поезії 126

Марія САМОЛЮК

МОЛОДЫЕ, ПЕРСПЕКТИВНЫЕ И
НЕМНОГО НАИВНЫЕ...
ПРОФИЛЬ И АНФАС 15 ГРУППЫ 128

Юліана КАЦЕМБА

ВІКТОРІЯ БІЛЯВСЬКА:
НА КАФЕДРІ ТА ПОЗА НЕЮ 132

ЮВІЛЕЇ

<i>Галина Іванівна СОБОЛЕВСЬКА</i>	137
<i>Антон Михайлович ЛІСОВСЬКИЙ</i> ...	138
<i>Петро Васильович БІЛОУС</i>	139
<i>Людмила Петрівна ПІДЛУЖНА</i>	140
<i>Семен Іларіонович ЛОСЄВ</i>	141
<i>Яків Феліксович РИВКІС</i>	142
<i>Павло Карпович СЕРБІН</i>	143

ХРОНІКА КАФЕДРИ

теорії та історії світової літератури ІФЖ
ЖДУ ім. І. Франка 2013 – 2014 н. р. 144

Олена ГОРЯЧКО
студентка 3 курсу ІФЖ

Науковий керівник:
В. О. ЄРШОВ,
доктор філологічних наук, професор

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ «ЩОДЕННИКА» ВІТОЛЬДА ҐОМБРОВИЧА

У статті подаються різні погляди щодо визначення щоденника як жанру Еґо-документальної літератури. Виділено його специфічні риси, що свідчать про особність щоденника і як форми відображення життя, і як окремого від спогадів жанру. Проаналізовано жанрову специфіку «Щоденника в 3-х томах» Вітольда Ґомбровича. Розглянуто особливості поєднання рис таких мемуарних жанрів: щоденника, спогадів, автобіографії у об'єкті дослідження.

Яскравим прикладом еґо-документальної літератури ХХ століття є «Щоденник» польського письменника Вітольда Ґомбровича, який є унікальним явищем не тільки польської, а й світової літератури. В. Ґомбрович – письменник і драматург, більшість творів якого гротескні і висміюють стереотипи польської традиційної історико-національної свідомості. Творчість В. Ґомбровича є багатою на предмет дослідження мемуарного жанру. Зокрема, його «Щоденник» досліджували такі літературознавці, як Єжи Яжембіцький, Войцех Карпінський, Ян Блонський, Здзіслав Лапіцький, Андрій-Станіслав Ковальчик та інші.

Метою статті є виділення характерних рис жанру «Щоденника» В. Ґомбровича.

Багато часу дослідженню жанру щоденника придиляли Роман Гром'як [4, с. 200, 400]. Дмитро Затонський [2, с. 41], Катерина Танчин [6, с. 15–16], Леніє Таймазова [5, с. 9] та ін. Деякі дослідники (Андрій Кочетов, Катерина Танчин) наголошують, що «щоденник є індивідуальною формою авторського самовираження». При цьому він має характерні особливості, що свідчать про його особність і як форми відображення життя, і як окремого від спогадів жанру:

1. Позаконцепційність суб'єктивності. Суб'єктивність власне спогадів завжди витворює певну концепцію історичного періоду. Автор щоденника не тримає в голові загального його плану, він пише ідучи за течією власного життя, своїм баченням речей, характером вибору фактів, а сам стиль записів може змінюватися рік від року – разом із самою людиною.

2. Один часовий план зображення. Ретроспективність подій в щоденнику можна вбачати й у її традиційному розумінні, адже діаристи часто «беруться за перо» в межах одного, двох, а то й трьох днів. Тут

© Горячко О.

можна говорити про осучаснення минулого (передача минулого як такого, що відбувається зараз).

Мемуаристиці загалом властивий діалог, але його прояви інколи настільки відмінні, що здійснюються просто-таки в абсолютно-протилежних напрямках. У листах це переважно діалог із сучасником, а в щоденнику – поза внутрішнім діалогом із самим собою, це ще й діалог із майбутнім і з минулим.

3. Незалежність суб'єктивності. Канонічність мемуарів – це, з одного боку, жанровий канон, заданий найбільш авторитетними текстами, а з іншого – тематичний канон: визнані найавторитетнішими тексти, присвячені тому чи іншому часу, особі або події. Введення в культурний обіг нових мемуарних текстів за наявності «канону» завжди відбиватиметься на його фоні. У щоденнику окремі факти можна вважати просто унікальними, про які може повідомити лише цей щоденник і жоден інший.

4. Плинність концептуальності. Події, почуття, переживання постають у щоденнику в міру свого розгортання. Існує постійно оновлювана Я-концепція, яка поєднує самопізнання з пошуками смислу власного життя, із самовизначенням в історії, культурі, повсякденному існуванні.

Виходячи з вище перерахованого, беззаперечно «Щоденник» В. Гомбровича відноситься до жанру Его-документальної літератури, а саме щоденника, адже чітко можна виокремити його специфічні риси.

По-перше, В. Гомбрович веде щоденник від власного імені, тобто від першої особи, він фіксує побачені, почуті, внутрішньо пережиті події, які відбуваються довкола нього, одночасно дає їм власну характеристику осмислюючи їх з власної точки зору і т. д, але тут варто виділити таку особливість – загалом, як і в будь-якому щоденнику, оповідачем і героєм є безпосередньо письменник, але є моменти, виділені курсивом, коли сам письменник у «Щоденнику» розводить оповідача та героя. В цих фрагментах говориться про Вітольда Гомбровича як про якусь третю особу. Вживаючи термінологію Едмунда Гуссерля, можна пояснити це так: цей особливий оповідач «Щоденника» є похідним «Я» В. Гомбровича, яке піддалося «розшаруванню», тобто біля емпіричного, зацікавленого світом «Я» установилося «феноменологічне Я», тобто спостерігач за допомогою такого прийому письменник підкреслює, що людина не тотожна зі своїми думками, відчуттями і прагненнями, тому що вона може від них відділитися, поглянути збоку на себе.

По-друге, письменник фіксує переважно явища особистого життя(свої зустрічі з літераторами, художниками, архітекторами і просто з друзями, (наприклад, приятелювання з Коксом), поїздки, полеміки, (наприклад з В. Збішевським, Ч. Мілошем та ін.) історії написання власних художніх творів, листування з різними людьми) здебільшого у монологічній формі, але тут також варто виділити своєрідність: цей монолог скоріше нагадує: по-перше – діалог з самим собою, він ніби постійно сперечається з собою, щось собі ж доводячи чи в чомусь себе переконуючи, себе ж критикуючи; по-друге – своєрідний полілог, у якому В. Гомбрович є опонентом проти всіх, з усіма сперечаючись, всіх

безжально критикуючи, все викриваючи (можна для прикладу навести есе «Проти поетів»).

По-третє, хронологічна форма викладу матеріалу, хоча і тут варто звернути увагу на певну особливість – по-перше: немає дат, записи ведуться за днями тижня, але є розмежування за роками; по-друге, немає чіткого дотримання плину подій, автор може допускати елементи ретроспекції: повертатися до подій, які давно минули, описувати й оцінювати їх, тобто наявний елемент спогадів (напр., фрагменти, у яких йдеться про довоєнну Польщу, про еміграцію письменника до Аргентини, спогади про життя в Європі і т. д.);

Ще одним цікавим питанням є: чи призначений щоденник лише для себе чи все-таки розрахований для читача. Деякі науковці з огляду на це питання і відмежовують один щоденник від іншого, ніби прослідковуючи намір письменника видавати свій твір чи ні. Катерина Танчин вважає, що вирішення проблеми комунікативного наміру (чи розрахований щоденник на читача чи ні) має концептуальне значення для визначення жанрових можливостей: з одного боку, щоденник для особистого користування, що не має на увазі іншого читача, крім автора, з іншого боку, – читач як один із можливих стимулів написання щоденника [1, с. 10]. Вона зауважує, що імпліцитна присутність читача у щоденнику вже відразу закладена в первісній цільовій настанові та відразу стає одним із головних факторів, що впливають на створення щоденника, впливають на його форму, зміст, стилістику. Письменник не може не думати про публікацію. У будь-якому випадку не може не зважати на те, що щоденник буде опублікований посмертно. Пишучи щоденник, людина проявляє, творить своє життя, свою сутність, вдаючись до іншої свідомості, вона прагне до переживання цієї істотності за допомогою посередників. У навколощоденниковій літературі, щоправда, ще далеко до такої однозначності.

Якщо ж мати на увазі «Щоденник» В. Гомбровича, то цікавим є те, що він писав щоденник і відразу ж його публікував у «Культурі», тобто ні про яку інтимність мова йти не може, адже писав він його в першу чергу для читачів. Хоча ця думка може бути і не одноставною

Отже, незважаючи на те, що «Щоденник» В. Гомбровича є прикладом власне Его-документальної літератури, а саме жанру щоденника, в ньому чітко прослідковується тенденція до зближення всіх жанрів: спогадів, щоденника і автобіографії, що, звичайно, частково, але також наявно в текстах.

Е. Горячко. Жанровые особенности «Дневника» В. Гомбровича.

В статье проанализированы различные взгляды относительно определения дневника как жанра эго-документальной литературы. Выделены его специфические черты, свидетельствующие о обособленности дневника и как формы отражения жизни, и как отдельного от воспоминаний жанра. Проанализировано жанровую специфику «Дневника» Витольда Гомбровича. Рассмотрены

особенности сочетание черт таких мемуарных жанров: дневника, воспоминаний, автобиографии в объекте исследования.

**E. Goryachko. Genre features of
«Diary» of V. Gombrowicz.**

This article serves different views on the definition of the diary as a genre-His nonfiction. Allocated its specific features, indicating the diary feature as a form of life reflection and as a separate genre of memoirs. Analysis of genre specific "Diary of a 3-volume" of Witold Gombrowicz. We reviewed features a rice combination of such memoir genres: diary, memoirs, autobiographies of "Diary" of Witold Gombrowicz.

Список використаної літератури

1. Szpakowska Małgorzata. Gombrowicz – teoretyk sztuki : [Електроннийресурс] // Gombrowicz i krytycy / pod red. Z. Łapińskiego. – Wrocław : Wydawnictwo Literackie, 1984. – Режимдоступу: <http://www.gombrowicz.net/Szpakowska-Zjadliwie-o-malarstwie.html>.
2. Затонский Д. В. Сцепление жанров. Место автобиографии мемуаров, дневника в становлении и жизни современного романа // Жанровое своеобразие прозы Запада. – К. : 1989. – С. 4–58.
3. Краткая литературная энциклопедия: В 9 т. – Т. 2 / гл. ред. А. А. Сурков. – М. : Советская энциклопедия, 1964. – С. 68–80.
4. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
5. Таймазова Л. Л. мемуарно-щоденникова проза М. Волошина : художня інтерпретація внутрішнього світу особистості : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.01.02 «Російська література» / Л. Л. Таймазова. – Сімферополь, 2006. – 20 с.
6. Танчин К. Я. Щоденник як форма самовираження : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літератури». – Тернопіль, – 20 с.

